Ч. 59. Львів, четвер дня 16. (3.) марця 1911. Річник XV.

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“ виносить: в Австриї:
на цілий рік . . . . 24 К
на пів року . . . . . 12 К
на чверть року . . . . 6 К
на місяць . . . . . 2 К
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів або 14 рублів; з висилкою двічи в тижни 6 долярів або 12 рублів; з висилкою що суботи 5 долярів або 10 руб. Поодиноке число по 10 сотиків.
Телефон Редакциї ч. 1484.
Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнско-суспільний дневник.

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска“. — З Руслановиx псальмів М Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5 год. по полудни. — **Редакция, адміністрация** і експедиция „Руслана“ при **ул. Оссоліньских ч. 11. партер** (фронт від ул. Тихої). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.

Рекламациї лише неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 сот. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Безличність „Нового Времени“.

(△) Требаб нам закинути справді неврастенічну чутливість, колиб ми собі брали до серця всяку фалшиву вість видуману про нас в Росиї. В останних роках привикли ми до всякого рода клевет з російского боку. Не було такої фантастичної видумки, такої бездонної брехні, такої грубої простаковатости, якогоб з сусідскої сторони про нас не пущено в сьвіт. В найбезглуздніших сплетнях покликувано ся там на вість подану якоюсь маленькою часописю, а передові дневники перевисшали ще своєю поганою писаниною своїх дрібних товаришів, та находили в кругах прилюдних личностий добровільних розповсюдників, як н. пр. того ославленого адмірала Скридлова, котрий перед кількома днями в петербурскім товаристві розповідав, що Австрия підюджує Туреччину до вороговання проти Росиї.

„Новому Времени“ припала та честь, щоби нас з рівнодушности, з якою тижнями і місяцями з привички приймаємо російскі брехні і московскі лайки, знов довести до досади і обуреня. Такому настроєви дав вираз посол Н. Василько в австр. делеґациї д. 25. лютого вимовними і знаменитими словами. В сій високій корпорациї отряс ся він на хвилю з терпимости супроти російских напастий, не щоби обжаловувати, лише щоби оборонити се, що день в день плюгавить ся, обріхує ся і гнобить ся.

І супроти того „Новое Время“ має ще лице покликувати ся на сю промову делеґата Василька в статі з наголовком „Похвала безличности“. Похвала безличности містила ся по думці „Новаго Времени“ в тім, що цісар в розмові по делеґацийнім обіді похвалив делеґата Василька за єго промову.

Се запевнюванє російского дневника є „вавилоньским столпотворенієм“ брехні і перекручуваня. Передовсім цісар похвалив делеґата Василька не за єго промову про російскі аґітациї в Галичині і Буковині, але яко представникови австрийских Русинів висловив найвисше вдоволенє за патриотичне становище Русинів в справі ухваленя великих військових запотребовань.

З огляду на се є всяка злоба, яку „Новое Время“ підсуває промові делеґата Василька, нічим иншим, як видумкою і перекручуванєм сего російского дневника. „Новое Время“ представляє, начеб дел. Василько заявив, що він призволює на запотребованя для війска і фльоти тілько з ненависти до царизму і Росиї, бо він переконаний, що оружні приготовленя монархії звернені проти російского царства. В дійсности однак дел. Василько зазначив, що він зовсім не має на думці яких небудь воєнних намірів австрийских Русинів проти Росиї. Так само не говорив дел. Василько, як се „Новое Бремя“ подає своїм читачам таким тоном, про гнобленє Українців в Росиї, якого не стерпілиб в Думі, наколиб розходило ся о Австрию. Навпаки супроти того треба зазначити: перше, що дел. Василько говорив про акцию ведену великими грошевими засобами з Росиї для піддержки російскої іреденти в руских областях Австриї а при тім мимоходом зовсім по правним способом згадав про положенє Українців у Росиї, по друге, що члени думи роками вже розвивають в Австриї іредентистичну діяльність, якої ніколи не позволилиб собі посли австр. держ. ради в Росиї; по трете, що російску систему супроти Українців осуджують навіть з славяньского боку, як се н. пр. виходить із статі славяньскій справі певно прихильного віденьского дневника „Slavisches Tagblatt“ з 26. лютого, в котрій між иншим сказано: »Російскі націоналісти і инші істинно-русскіє люди переняли ся якимсь родом українофобії і починають проти українського руху виступати з найбільшою строгостю“.

Однак ми робимо „Новому Времени“ за много чести, займаючи ся основно єго пересиченими трійлом випарами. Найкоротшу і найострійшу відповідь дала єму одна петербурска часопись, виказавши, що напасти австрийских Русинів на Росию вилягають ся тілько в уяві „Нового Времени“. Ся часопись могла би була додати: але в дійсности відбуває ся справдешній похід російских кругів проти австрийских Русинів, похід, котрий безличним способом намагав ся знищити мирний розвиток народу в чужій державі, похід в школах, в церквах, в товариствах, брошурах, часописях, промовах і аґітациї ріжного рода. Нехай „Новое Время“ не важить ся більше підносити каменя проти достоїньства нашого цісаря, або проти поваги одного з наших народних представників. Инакше видаленє з Австриї, котре на останку зовсім заслужено трафило єго плеканця Бобріньского, хоч доволі пізно завдяки довготерпеливости нашого правительства, мусілоби досягнути також „Нового Времени“, котре з кождим днем прибирає прикмети покутної часописи і приличність револьверового журналу вважає злишним збитком.

Відкритий шелом!

Девіза национал-демократів будувати Україну без хлопа і попа вже прибирає конкретне значінє. Що национал-демократи уживають хлопа лишень до своїх цілий личних, знають всі надто добре. Хлопа гласкають при виборах, де треба тисячі голосів, тоді обіцюють єму всего подостатком. Потім хлоп має стояти позаду і слухати коменди „ґенералів“, все одно, чи то национал-демократи, радикали чи социялісти.

По селах попи інтеліґенти рідко показують ся, а коли заїзджають, то тому, щоби свій особі зробити рекляму. Возьмім примірник адвокатів. Сі є людьми стикають ся найбільше, але що зробили конкретного для них? Хиба лише юдять хлопів проти сьвященика, представляючи єго яко першого ворога селян і здируна! Но але чи се виходить із щирости для хлопа? Де там! Відвертає ся селян від сьвященика, щоби загнати до адвокатскої канцеляриї. Бо преці розумний чоловік не може назвати сего здирством, коли сьвященик за свої труди, котрі нераз і житєм переплачує, дістане 10—20 корон, жертвуючи за се кілька годин, а нераз і половину дня о голоді і холоді.

Адвокат тимчасом напише позов, або внесе скрипт о позичку селянина до якоїсь каси, опісля се поданє відошле до суду о інтабуляцию, зробить контракт і за се каже собі платити 100—200 корон!!! Се факти всім знані, не треба подавати конкретних даних, а коли прийде до сего то й тим можна служити Знають всї подвиги атамана радикальної парти і инших сего рода. Тілько за се сьвященик побираючи одною рукою сї сотики від селян, другою рукою віддає. Читайте всїлякі викази жертв на премногі народні цїли, а звідтам дізнаєте ся сеї правди, противно з адвокатів, окрім одиниць, нема великого з них хісна.

Возьмім лікаря. Лікар в повітовім місточку стоїть до 20.000 корон річно. А бож то і каже собі платити! Хоч є ухвалені якісь тарифи, але жаден не держить ся їх. За візиту в дома бере лікар по 5 корон, а коли їде на село, то гонорар доходить від 10—100 корон. Знаю з досьвіду з моєї околиці, де лікар їде по черзї одним днем до 5 сіл. Возьмім лишень по 10 корон за одну візиту, має денно 50 К, а котрий то сьвященик має денно хоч половину з сего? Розуміємо дуже добре, що се прикро читати сьвітскій інтеліґенциї, але щож, коли се суща правда! Розуміємо і се, що адвокат чи лікар жертвує селянинови свій труд, але так само жертвує і сьвященик, котрий мусить бути готовий на кождий зазив селянина! Чомуж лишень сьвященики удостоїли ся епітету дирунів а адвокати і лікарі нї.

Хто працює для селян переважно безкорисно в дрібних товариствах кредитових по селах і малих місточках? Знов сьвященики! Знаю одиниці з сьвітскої інтеліґенциї, тим разом урядників, котрі навіть не хочуть зложити уділу в кредитовім товаристві, уважають се за акцию політичну. А щож доперва говорити про їх діяльність в просьвітних і політичних товариствах. Там працюють тоді, коли знають з гори, що таким способом узискають посольский мандат або иншу синекуру платну.

Знов же в більших институциях фінансових не видно сьвященика, хиба в Надзираючій раді, бо ту функция безплатна. Виїмок становить лишень оден „Земельний Банк гіпотечний“, що має між урядниками одного сьвященика. Проти сего не малиб нічого сьвященики, але щож! Коли знов сьвященики в сім зглядї трактовані так, як селяньство, лишень з сею ріжницею, що духовеньство буде викинене колись зовсім, селяни остануть

Перше виданє Шевченкових творів у Галичині.

Перший наш галицко-руский поет і письменник Маркіян Шашкевич, творець нової літературної доби в Галичині, що вказав на єдність українсько-руского народу і єго письменьства, знав імовірно тілько перші твори Тарасової Музи з Гребінчиної Ластівки (1841 р.), про котру згадує в Листї до Михайла Козловского в 1842 роцї. Колиб єму відомий був „Кобзар“ виданий в Петербурзї заходами Мартиса (1840 р.), був би неперечно і про него щось згадав. І. Вагилевич подав у „Dnewnyk-y rusk-ім“ 1848 р. вістку про Шевченка (гл. „Руслан“ ч. 54, 1911), в котрім згадує про „Кобзаря“ з 1840 р., про „Гайдамаки“ (видані 1841 р.), а навіть про „Кавказ“ що був тоді ще в рукописи. Микола Устиянович в промові виголошеній на „зїздї руских учених“ 1848 р. згадує також про „грімкого Шевченка“ (Очерк. Гал. Руск. Матиці), однак з наведених звісток годї на певно знати, о скілько були сим письменникам відомі Тарасові твори. Я. Головацкий, занявши катедру рускої мови і літератури в львівскім університетї у своїх „Вступних предподаванях“, а іменно в третім, виголошенім 25. січня (5 лютого) 1849 року говорить про перших українських письменників, вичисляє Котляревского, Квітку, Єремію, Галку, Амврозия Могилу, Льва Боровиковского, Гребінку, однак не згадує зовсім про Шевченка, хоч знав єго твори бодай з Ластівки. Зворот до обєдинительного напряму москвофільского під впливом Поґодина і Д. Зубрицкого відвернув увагу галицко-руских письменників від України і єї письменників.

Друге виданє Шевченкового „Кобзаря“, яке появило ся коштом Симиренка в Петербурзї 1860 р., мало що не перед самою єго смертю (з портретом Шевченка) було незвичайною бібліоґрафічною рідкостю в Галичині (я згадував уже в ч. 54-ім „Руслана“ в „Споминах з мого житя“, що я бачив єго у нашого учителя о. Каратницкого, але не міг єго дістати до прочитаня або переписаня). Навіть у Львові, коли я сюди прибув на університетскі студиї в осени 1865 р, не можна було у нікого роздобути „Кобзаря“ з 1860 р. Варто би розслїдити, в якім числї примірників було печатане се виданє Симиренкове, але мабуть наклад був невеликий, бо і пізнїйші виданя, коли слава українського ґенія залунала широко, печатано звичайно в 10.000 примірниках. Колиж Шевченко помер 9. н. ст. марця 1861, а ся сумна подія зелектризувала усіх сьвідомих Українців, а також почитателів Тараса в московскій і польскій суспільности, то нема сумнїву, що „Кобзар“ з 1860 р. розійшов ся скоро і весь єго наклад був так вичерпаний, що до Галичини попало небогато примірників. Тимто в 60-тих роках наша суспільність могла познакомити ся з Тарасовими творами або з „Вечерниць“ і „Мети“, котрі подавали деякі твори нашого поета, або з петербурскої „Основи“, о скілько она була розповсюджена в Галичині (ледво кілька примірників) а головно з переписуваного о. Миколою Михалевичом (гл. ч. 54 „Руслана“ „Спомини з мого житя“) „Кобзаря“, з котрого опісля тодїшна молодїж робила собі дальші відписи. Тим способом наша суспільність, а головно руска молодїж могла читати і виучувати Шевченкові твори переважно з рукописних „Кобзарів“, бо трете виданє „Кобзаря“ коштом Коженчикова появило ся в Петербурзї аж 1867 р., а замітне тим, що в нїм був усюди означений наголос, який у нас зовсїм хибно кладуть, читаючи Шевченкові твори (н. пр. звичайно у нас хибно наголошують Україна замість правильного, у Шевченка повсюду наголошуваня Україна, україньский а не україньский). Був і у мене сей „Кобзар“ Кожанчикова в моїй книговлї, та позички зїли!

Покище появилось Кожанчикове виданє „Кобзарь“, задумав я з декількома товаришами з духовної семінариї а іменно з Гнатом Рожаньским (опісля сьвящеником в Калущині, давно вже покійним), Гаврилом Боднаром (тепер приходником в Свистільниках, в Рогатинщині) і ин. видати збірник творів Шевченкових у Львові.

Збірник сей мав обняти всї Тарасові твори печатані у „Вечерницях“, „Метї“ і в петербурскій „Основі“, а також весь рукописний „Кобзар“, відомий з переписи о. М. Михалевича. Автоґрафів Шевченкових у нас для провіреня текстів не було, а через переписуванє єго творів усякими людьми вкрадали ся в текст всякі похибки і перекручуваня або пропуски. До тогож ми ще й не знали, як то забирати ся до критичного виданя, розходило ся нам поки що о те, щоби ширшим верствам рускої суспільности дати в руки Шевченкові твори. Ся думка зродила ся у нас під весну 1866 року. Але з тих материялів, які ми мали до розпорядимости, можна було зложити сяк-так систематично упорядковане виданє, а упорядкованє материялу вимагало всеж таки певного часу. Поки можна було упорядкувати материял до печатаня виїхав я на великодні ферії зі Львова домів. Тимчасом палкий товариш Рожаньский не міг втерпіти такої проволоки із систематичним порядкованєм материялу, пішов до печатнї закладу Оссолиньских, що тоді була під управою Фоґля, і за час великодних ферий напечатав Посланнє і Кавказ. Печатня не мала тоді навіть гражданьских черенок руских, а що Рожаньский квапив ся з виданєм отже поки спроваджено гражданку, сей перший аркуш напечатав кирилицею, яку печатня мала для виданя літописи Нестора в „Monumenta Poloniae historica“ А. Бельовского.

— щоби знов бути орудєм покриви для сьвітскої інтеліґенциї.

Тепер же возьмім чисто культурні і літературні справи. В товаристві „Просьвіта“ майже не видно духовеньства, а коли які є, то не мають ні найменшого голосу.

Видко се із видань сего товариства, в котрих релїґійні справи уважають яко підрядні, ба навіть зовсїм зіґноровані. Де є нарід, котрий би не величав своїх национальних сьвятих! Пишуть про них цїлі томи. видають образцї, ширять між народом брошури про їх житє!

А у нас!

Що видало в сїм зглядї тов. „Просьвіта“ в новійших часах?

Руского сьвятого Йосафата не хоче знати, ба навіть при сьв. Болодимирі не уміщено с ь в. Подібно поступає і „Наукове Товариство ім. Шевченка“, та „Видавнича Спілка“. Кілько отруї для молодежи видала ся спілка, а з церковної ниви анї одного твору. Не може нас стрінути закид що не предложено спілцї нїякого твору до печатаня. Заряд спілки вибирає твори, а в перекладах вишукує сам авторів і перекладчиків, отже і ту повинен був так поступати, коли хоче стояти на безпартийнім ґрунтї і науковім. А як же ворожо відносить ся до духовеньства Л. Н. Вістник в послїдних часах! Не дивно проте, що сьвященики відсувають ся від него!

Коли п. Хоткевич уряджував свої концерти на бандурі, заїхав також в провінциональнім місточку до мене, до пароха. Відїхавши до Львова пише менї репримендy, чому я так мало занимаю ся лїтературою, прецїнь повинен передплачувати „Л. Н. Вістник“ ітд. На се я єму відписав, що я, доки можна було „Вістник“ передплачував, а навіть поміщував свої переклади з італїйскої мови, тепер же тяжко, бо напрям „Вістника“ змінений. І так ми мали своїх радикалів подостатком, а як прийшла „благодать“ з України, Крати, Залїзняки і Ґонти і тим подібно духово звихнені індивідуа, то звязь природно мусїла розірвати ся.

Були між сьвящениками такі опортунїсти, до котрих належав і о. Кміт, котрі говорили, не треба зривати з лїтературою, треба громадно передплачувати „Вістник“ а тепер на жаль і він завів ся. От тобі і дяка за твою безкористну працю! Доки треба, будуть толєрували духовеньство, а коли прийдуть до сили, тодї скажуть adieu! Спаплюжать, відсудять від части, ба навіть не дозволять оборонити ся.

А коли відозвеш ся!

Ого! вже зрадник, киринник! Про „Дїло“ і не згадую, бо вже надто всїм звісно, що напрям єго антирелїґійний, ворожий духовеньству.

Щож робити сему пониженому духовеньству?

Га нїчого, лишень орґанїзувати ся! Нам належить ся провід в народї! Ми для него найбільше трудили ся і трудимо ся! Осьвідомляти в сїм зглядї верстви народа, при кождій нагодї виявляти тиранїю сьвітских автократів, підпирати станові товариства, йти згідно у всякій дїяльности народній з сею інтелїґенциєю, котра словом і дїлом визнає Христа, бо коли духовеньство виступить рішучо проти безрелїґійної інтелїґенциї і звязи пірвуть ся, то вина не буде по єго сторонї.

Нам не пора провадити борбу з всїлякими партиями, на се можуть позволити собі народи, котрі мають национальні держави, ми лишень з трудом здобуваємо одну ґімназию, і се вже називаємо здобутком, а коли ще утримуємо кілька приватних закладів, то вже велике дїло! Але коли сьвітска інтелїґенция не опамятає ся і не зверне з хибної дороги, тодї і сего зрібного здобутку не буде. А ще одна замітка лїтератам сьвященикам! Сьвященик Маркіян Шашкевич пробудив Галицку Русь до нового житя, за ним пішло духовеньство і стало скоро працювати на народній ниві, між тим, коли сьвітскої інтелїґенциї було обмаль. Сего тепер сьвітска інтелїґенция не конче хоче знати. Працювали в сьвітскій лїтературі о. Бордуляк, о. Ю. Кміт і многі инші і чого дїждали ся? Зневаги тай тілько! А як би були вихіснували свій талант на ниві церковно суспільній, якіж би положили безсмертні заслуги! Коли би були зібрали і видали свої проповіди, бо о . Ю. Кміт прекрасно проповідає, то імя єго золотими буквами булоб записане і між духовеньством і народом. А чи не міг би написати розвідки апольоґетичної для народа і видати в Товаристві сьв. Павла? Якуж велику заслугу положив би для народа! Певно більшу нїж у „Вістнику“

О. Данило Бодревич.

Колиж я вернув із сьвят до Львова, надійшла до печатнї гражданка і тодї перепечатано нею сей перший аркуш, але тодї вже цїле виданє не йшло належним систематичним ладом, а більше прихватком, в міру того, як нам у руки попадали Шевченкові твори з ріжних видань і з рукописних переписів.

Таким способом появили ся першим найповнїйшим тодї збірником Шевченкові твори у Львові п. з. **„Поезиї Тараса Шевченка. Том І.** Накладом К. Сушкевича. З друкарнї Закладу ім. Оссолиньских **1867**. 8⁰ стор. 271+6.

Імя К. Сушкевича було означене на виданю тілько задля печатних вимог, бо він зовсїм не видавав сего збірника своїм накладом, бо ми самі складали датки на се виданє, а також опісля стягали з розпродажи.

Другий том вийшов у 1867 на 1868 рік, коли я вже кінчив унїверситетскі студиї і виїздив із Львова а єго виданєм займали ся головно пок. Рожаньский, а відтак дальше Г. Боднар. Сей том мав сторін 344+4, а на останку появив ся ще яко доповненє II тому, випуск IV-ий в 1869 р. Якнебудь се виданє має певні недостачі а іменно що до упорядкованя, провіреня текстів і коректи, всеж таки на ті часи давало оно в руки ширших кругів рускої суспільности в Австриї найповнїйший збірник Шевченкових творів (бо виданє Кожанчикова з 1867 р. було також великою рідкостю в Галичинї і на Буковинї), поки появило ся виданє 2-томове „Кобзаря“ у Празї, а пізнїйше 4-томове виданє Науков. Товариства ім. Шевченка під редакциєю д ра Ом. Огоновского.

Ми дали суспільности те, на що спромогли ся тодї наші слабі сили.

Ол Барвіньский.

Полїтичний огляд

Австро-Угорщина

Мінїстер загр. справ ґр. Еренталь, повернувши з делеґацийної сесиї на кілька днїв до Відня, перед своїм виїздом для поратованя здоровля в Абацию, впровадив яко тимчасового свого заступника маркґрафа Палявічінїя в урядованє в области заграничних справ, подавши єму потрібні поясненя. Маркґр. Палявічінї обняв урядованє і принимав начальників департаментів і референтів.

Нїмецко народні загорільцї в півн. Чехах устроїли сими днями збори представників нїмецко-народних т. зв. охоронних орґанїзаций в Ляйтмеріц з рішучими протестами проти всякого порозуміня з Чехами. Отже окликом їх дальша боротьба, хоч і ческі і нїмецкі круги господарскі, як ми се недавно звіщали, домагають ся порозуміня і застанови боротьби. яка заподїває необчислимі шкоди і втрати широким верствам народним. — З ческих полїтичних кругів звіщають, що ческі полїтичні орґанїзациї в Чехах мають устроїти супротивну манїфестацию. Річ сама про себе зрозуміла, що боротьба розогнить ся ще більше. Се очивидно вода на млин всяких крайних живел, котрі живують тілько бурею і боротьбою та вихісновують се у свою користь.

Славяньска Єднота є хибною орґанїзациєю, як висловив ся пос. Кльофач на вічу в Корол. Виноградах, обговорюючи полїтичне положенє. Треба терпеливо приглядати ся подїям в сїй орґанїзациї, в котрій рішають ся личні справи усяких партийних величин, але дальше удержанє таких відносин стає неможливим.

Проти парляментарної проїздки до Риму на пятьдесятилїтє засновин Італїйского королївства (котре припадало на 14. марця) заявив ся дневник угорских людовцїв „Alkotmany“. Предсїдник угорского сойму думає іменно вислати відпоручників на се торжество ювілейне до Риму. „Справдї віруючий угорский посол, пише сей дневник людовцїв, котрий цїнить свою Церкву, не може брати участи в ювілейних торжествах сеї Італїї, котра тілько потоптанєм прав видерла ся поміж ряди держав“.

Мінїстер-предсїдник ґр. Куен-Гедерварі висловив ся про відносини хорватскі, що банови Томашичови не повело ся вправдї в останних виборах осягнути більшости, але він утворив сторонництво, до котрого належить також предсїдник сойму. Загребский сойм вибрав делеґацию до угор. сойму. Колиб опозиция не допустила до ухваленя буджету, требаб сойм відрочити на неозначений час, або розвязати. Зелїзничу праґматику треба вправдї справити, однак правительство не може уступити з угорского державного становища. Крайні живла в Хорвациї розчарували ся в розчисленях своїх на суперечність між Угорщиною і Австриєю та на тайну підмогу Австриї. Ся надїя завела, бо тепер між обома державами монархії панує повна згода і Австрия бажає, щоби в Хорвациї побідила полїтика порозуміня.

В справі виборчої реформи в Угорщинї домагає ся Кошут iunctim з військовим законом, бо не можна давати військових запотребовань без уступок. Право виборче загальне в Угорщинї може бути таке, котре би не нарушувало істор. прав Угорщини, а іменно повинно бути оперте на основі сьвідоцтва мадярскої народної школи. Право виборче дістав би отже той, що буде вміти по мадярски читати і писати. Найважнїйшою справою є роздїл округів, бо теперішнїй подїл дає багато користий немадярским народностям. Із сего виходить ясно, що Мадяри бажалиб за цїну військових запотребовань виторгувати собі таке право виборче, котре би помогло їм змадярщити инші народности в державі.

Гуртовий процес руских академиків.

Нинїшний 24. день розправи, на якій нема трох обжалованих Гинилевича, Николишина і Максимчука, розпочав ся дальшим переслуханєм сьвідка д-ра Йордана. За свого урядованя сьвідок побачив поготову перший раз в маю. Непорозуміня межи молодежию не бачив. Зі сторони Русинів нїколи не жалувано ся на провокациї, в народних справах урядово до него нїхто не звертав ся, Межи професорами говорено часом про се, що стан на унїверситетї є ненормальний. Сьвідок певний, що до него анї Русини анї Поляки не були неприязно настроєні.

Дня 14. марця була в III. салї та сама катедра що 1. липця. В тім дни було також кільканайцятьох Поляків. Вигляд загальний маси 14. марця, а 1. липця був ріжний. Ріжницї проявляли ся ярко. 14. марця студенти йшли без порядку зі співом, а в липцю йшли упорядковані і гнївні. Виходили серед криків. Не видів 14. марця палиць на рамени. До хвилї, заким чоло дійшло до барикади, сьвідок думав, що єму удасть ся усунути єї, і що Русини спокійно вийдуть. Не пригадує собі, що стало ся з обома возьними, здає ся єму, що оден з них помагав єму розсунути барикаду. Дня 19. мая служби з инших заведень не кликано, але видано заказ видаляти ся з будинку. Сьвідок не може собі здати справи з сего, як довго тревало віче. Пригадує собі лише, що віче покінчило ся по 9 год. На коридори було 20—30 людий. В салї, на погляд сьвідка, містить ся около 300 людий.

Коли був на барикадї, мусїли усї єго бачити. Після розуміня сьвідка мусїли перші ряди чути єго візваня. Сам не замітив, щоби тодї поломила ся палиця Не памятає, чи вікна в ректорскім коридори були отворені. Рішучо знає, що шиби в головнім коридори бито в хвилї, коли він ще стояв на барикадї. Число загальне студентів записаних на унїверситетї подає на около 4.700, але не може подати числа Русинів.

На питанє обор. д-ра Загайкевича сьвідок відповідає, що читав резолюциї віча з марця, які жадали окремого унїверситету. Дальше знає, що молодїж, коли прийшла, сказала, що они просять о салю, бо хотять, щоби сї резолюциї набрали більшої ваги. Не памятає, щоби в марцю були які небудь оклики. В марцю нїяких заряджень не поробле о. Не може подати нїякої причини, яка могла би викликати невдоволенє. Часть поготови громадила ся перед унїверситетом а часть ходила на виклади. Боївка зачала ся 8. мая. Сьвідок не може відповісти, яка була фізиономія Поляків, лише з відповіди їх вносить, що своєю більшостию хотїли перешкодити бучам на унїверситетї. Дальше сьвідок зізнає, що будинки теоретичні суть звичайно замкнені по 10. годинї, але в виду праць в лябораториях лучає ся, що студенти вертають по годинї 10. На дальші питаня відповідає, що знає лише яко поголоску, що приїхали рускі посли і мали вплинути на Русинів.

Не знає, де була полїция укрита і коли она вийшла до будинку унїверситету. Служби, о скілько она була сконсиґнована коло авлї, Русини не провокували.

Перші ряди узрів в хвилї, коли они скручували з бічного на головний коридор. Вічевики йшли, а не бігли. Підчас самих подій сьвідок не був на головнім коридори. Не переглядав складів дерева, тому не здає собі справи, чи було там дерево. Дальше описує роботу комісиї сейчас по подїях. В тім дни комісия не робила докладних описів. На другий день в присутности сьвідка отворено III. салю і там возьний мав поробити порядок при замкненю сеї салї.

Револьвери і бровнїнґи в переважній части віддано з рана, в той спосіб, що полїцияти і служба знаходили сї річи по коридорах і зносили комісиї, яка тодї урядувала в салї засїдань.

Сьвідок пригадує собі, що проф. Ґлюзїньского і обох Венґжиновских спостеріг на унїверситетї по б у ч і. На питанє обор. д-ра Старосольского сьвідок заявляє, що в маю підчас поготови служба була сконсиґнована але лише з головного будинку.

Дальше виопитували сьвідка обор. др. Трильовский, Евин, Підляшецкий і Охримович та обж. Залїзняк. Між иншими подробицями сьвідок заявив, що не уважає сего нїчим дивним, що на унїверситетї було коло 10 чужих осіб, неслухачів унїверситету.

О 1. год. трибунал зарядив перерву.

НОВИНКИ.

— **Календар**. В четвер: руско-кат.: Евтропія; римо-кат.: Геріберта. — В пятницю: руско-кат.: Гарасима, римо-кат.: Ґертруди.

— **Про бронзовий бюст Т. Шевченка** долота Ґодебского, призначений пок. Конст. Володковичом на памятник нашого ґенїя у Львові пише „Дїло“ в ч. 54: „Сам бюст є перехований в приватнім мешканю радника Ал. Барвіньского, а Наук. Тов. ім. Т. Шевченка робить — доси безуспішні — заходи перевести бюст до свого музею“. На се заявляю, що Наук. Тов. ім. Шевченка не робило у мене нїяких заходів, щоби перевести бюст до свого музею, та й заходи сї були би зовсїм злишними, бо я особисто відповідаю за виконанє останньої волї фондатора менї порученої і переховую бюст у себе до часу, коли буде можна єго прилюдно уставити, бо не хочу в друге допустити до того, щоби бюст викрадано, як се стало ся з перехованєм єго в Руск. Товаристві Педаґоґічнім.

Ол. Барвіньский.

— **Найшло „Дїло“ виновників** страйку руских ґімназиястів в пятницю а іменно п. Барвіньского і Студиньского, на котрих, як членів краєвої Ради шкільної (чи в нїй засїдають тілько сї члени-Русини, чи тілько їх бачить „Дїло“?! — а других нї!) спадає велика часть вини за таке становище кр. Ради шк. супроти Шевченкового сьвята“, бо нїби то „бажанє руских товариств зовсїм не покриває ся з розпорядженєм Ради шк. кр. Ми вже наводили і се бажанє руских товариств і розпорядок Ради шк. кр. що до сьвяткованя Шевченкового ювілею по школах, отже можемо до сего додати „Дїлу“ — крути-верти, та не перекручуй! З усїх инших зачіпок „Дїла“ проглядає справдїшна жидівска напасть, на котру може оно найти поясненє в Гребінчиній приказцї „Прохожі та собаки“ і тому ми на сї напасти й не відповідаємо — говори Климе, най твоє не гине!

— **Шевченкові роковини в Тисьменицї** обходжено дня 5. с. м. заходом всїх тамошних укр. товариств. Численно зібрана публика місцева і доохрестна мала нагоду почути гарні продукциї мужеского і мішаного хору, молодого скрипака п. Бобика, молодої пянїстки п-ни Кисїлевскої, барітонове сольо проф. П. Чайківского і деклямацию п. Михаловского. Промову виголосив проф. Юл. Чайківский.

— **Виборн до повітової ради в Товмачи.** Із Товмача доносять, що при онодїшних виборах до повітової ради одержала руска лїста 96 голосів, а лїста повітової ради 102 голоси. Отже Русини лишили ся дивним дивом в чисто рускім повітї в меншости.

— **Русофіли, а вибори**. На засїданю „Русской Рады“ з дня 12. і 13. марця рішено запропонувати »Народному Совѣтови«, щоби призна-

чив $^3/_4$ части із жертв, що збирають ся на „Народный фондъ“ на надходячу виборчу акцию до парляменту. Вже заздалегідь мобілізують ся „русскіе“!

— **Москвофільскі кандидатури на Буковині.** Буковиньска русофільска „Народная Рада“ проголосила ось таких кандидатів до буковиньского сойму: На округ Чернівці др. Корнила Могильницкого судию в Сереті, на округ Кіцмань о. Дмитра Дробота із Задубрівки, на округ Вашківці о. др. К. Богатирця із Веренчанки. Прочі кандидатури ще не рішені.

— **19. марця у Франциї.** Католицка Франция приготовляє ся в сім році до незвичайно торжественного обходженя імянин Сьв. Отця 19. марця. Причиною сего є сегорічна римска вистава, получена з тількома обявами неприязни, які мають на цїли доскулити Апостольскій столиці. Другою причиною, бажанє виразити вірність, підвладність і любов супроти Сьв. Отця. Клич до сего дав о. Льоббелї, епископ в Мулї. Сей клич відбив ся голосним відгомоном в цїлій Франциї. Францускиий епископат, хотячи надати вигляд одностайности сеї мирової манїфестациї, звернув ся до трох францускиx кардиналів з просьбою, щоби оголосили в тій цїли вказівки. Кардинали з радостю сповнили просьбу епископів, уложили спільну проґраму, яку кождий епископ може в дечім змінити, відповідно до потреб своєї диецезиї. Отже в день св Йосифа, який припадає сего року в недїлю, мають відбувати ся торжественні молитви в цїлій Франциї за св. Церков, Сьв. Отця і Францию. Рано мають відбути ся численні св. причастия для дорослих і дїтий, опісля будуть відправляти ся торжественні служби Божі. По службі Божій будуть збирати жертви на Петрів гріш; по полудни, після великоностної проповіди торжественне благословеньство Найсьвятїйшими Тайнами. Перед „Tantum ergo“ відспівають молитву за Св. Отця.

— **Відрочене всеславяньскої вистави.** Всеславяньска вистава в Празї відбуде ся доперва в 1914 роцї. Буде зложений ґенеральний комітет і заступників всїх (?) славяньских народів — без Українців. Росийский комітет буде складати ся з 28 членів з предсїдником думи Ґучковом на чолї, польский комітет з 16 членів з князем Стефаном Любомірским на чолї.

— **Підвисшенє стемплїв і належитостий.** В мінїстерстві скарбу робить ся студиї, чи в судових поступованях, в випадках, де до сего часу єствує свобода від стемплїв, не годило би ся впровадити стемплевої оплати (прим. в справах о обиду чести), а винних стемплеву належитість підвисшити.

— **Переписка Редакциї.** *Вп. Х. У.* Спасибі за допись, помістимо. Просимо й в будучині нас не забувати.

Оповістки.

— **Іменованя і перенесеня.** Мінїстер судівництва переніс повітових судиїв: Ст. Сливеньского в Янові до краєвого суду у Львові, Т. Дидушиньского в Бурштині до Тернополя, д-ра Ю. Лопушаньского в Глинках до Самбора, Йону Вісенберґа в Городенцї до Стрия, Ром. Домінїка Зємбу в Копичинцях до Коломиї, Меч. Зібавера в Микулинцях до Золочева і іменував повітовими судиями: заступника державн. прокуратора Жигм. Смулїкевского для краєвого суду у Львові, пов. судию і нач. суду Вл. Обміньского в Порохнику для Перемишля, секретаря ради в найвис. триб. судовім і касацийнім у Віднї Зенона Баньковского для кр. суду у Львові і судиїв: Вл. Оробкевича в Щирци для Янова, Ром. Черлюнчакевича в Сяноцї для Скалата, Евгена Дзеровича в Бурштинї для Яблонова, Фр. Найбара в Ст. Самборі для Бурштина, Евг. Янкевича в Дрогобичи для Зборова, Володимира Сїнґалевича в Перемишлянах для Глинян, Вл. Піскозуба в Надвірній для Збаража, Ром. Кроґулецкого в Перемишлї для Товмача, д-ра Вл. Маркевича в Рогатинї для Микулинець, Якова Дивера в Копичинцях для Копичинець, Леоп. Дерлїнґера в Бродах для Залїзців і Ів. Ґамоту в Болехові для Городенки.

Наука, умілість і письменьство.

Т. Ярославенко; **„Тече вода з під явора“**, мішаний хор в супроводї фортепяна до слів Т. Шевченка. Виданє: Музичної Накладнї „Товбан“ у Львові. Цїна повної партитури 2 К 40 сот., голоси по 20 сот. Дістати можна в книгарнях. — Композиция отся, написана в зовсїм не труднім укладї, появила ся саме тепер на часї коли почало ся сьвяткованє памяти незабутного Кобзаря. Виконати єї може кождий хор задля незвичайної співности, тому можна поручити сей твір усїм нашим товариствам, що занимають ся під пору ювілейними обходами. Також ізза низької цїни повинна отся композиция скоро розповсюднитись.

Телеґрами

з дня 15. марця.

Віденъ. (ТКБ). Відповідно до теперішних диспозиций нїмецкий цїсар приїде до Відня дня 24. с. м. о год. 10. рано на дворець Пенцінґ, де привитає єго цїсар Франц Иосиф I. разом з архікнязями. З двірця заїде нїм. цїсар до Шенбруна, де і замешкає. О годинї 1. в полудне відбуде ся снїданє, а о годинї 6. вечером обід. Між. год. 9. а 10. наслїдить виїзд до Венециї.

Льондон (ТКБ). З Вашинґтону доносять, що в американьскім таборі нагромаджено загалом 20 тисяч війска. Рузвельт відвідав полевий табор. За кілька днїв прибуде до табору шеф ґенерального штабу, щоби видати дальші розпорядки.

Берлїн (ТКБ). З Вашинґтону доносять, що по теперішнім положеню справи правдоподібно демократична палата представників, що зібрала ся на надзвичайну сесию, запитає правительство, чому забирає ся до так великого уоруженя. Здає ся, що правительство вже має готову відповідь, в якій заявить конечність удержувати приписи о невтральности, і можливість зближеня Мексика до Японії.

Льондон (ТКБ). Бюро Райтера дізнає ся, що мексиканьский фінансовий аґент одержав в Льондонї від мексиканьского мінїстра скарбу телеґраму, що вже усунено всякі непорозуміня з Зєдиненими Державами, бо держави заявили, що заберуть свої воєнні кораблї з мексиканьских портів. А що до оружного руху на границї, заявили держави, щось має тільки на цїли береженє невтральности.

Загреб. На вчерашнім засїданю хорватского сойму, п. др. Будисавлєвич, оден з оборонцїв в загребскім процесї о державну зраду, предложив ряд достовірних документів, які доказують, що шеф полїциї був в кореспонденциї і близьких зносинах з Настічом, сьвідком в загребскім процесї.

Петербург (ТКБ). Зпоміж професорів московского унїверситету, які подали ся до димісиї, 13 видалено з уряду.

Петербург (ТКБ). „Бирж. Вѣдом.“ дізнають ся в мінїстерстві заграничних справ, що остання нота Китаю викликала ту неприхильне враженє. Китай робить знова трудности в справі твореня росийских консулятів. Небавом мають послїдувати дуже поважні події.

Льондон. (ТКБ). В палатї громад заявив Ґрей, що полїтика Анґлїї мусить бути сильною і льояльною на всї сторони. Є справдї парадоксом, що при справдї добрих відносинах межи державами зростають тягарі на уоруженя. Ті тягарі є більшою небезпекою, як сама війна, бо рівнають ся знищеню підчас миру. Досить про се говорено, що богато можна позискати в умовах, а окремо зазначено умову з Нїмцями. Та треба бути дуже обережним. Бесїдник уникав все висказу „обмеженя уоружень“, бо за границею думали би, що Анґлїя хоче накинути иншим державам обмеженя уоруженя, длятого бесїдник уживав все терміну „взаїмні обмеженя“ „видатки на уоруженя“. Факт, що виміна нот межи Анґлїєю а Нїмцями за посередництвом аташе військових може охоронити оба народи перед несподїванками і осягнути то, що нїякий не буде старати ся перевисшити другого на поли уоруженя.

Такою умовою допровадило би ся до повільнїйшого ходу у видатках, або до сего, щоби нїмецка проґрама не була збільшена. Мусимо стреміти до руху, який би викорінив зло і старати ся виплинути на осуд цїлого сьвіта, що видатки на уоруженя здержано. Може бути, що се стане ся в дорозї розємних судів. В останнім роцї порушав сю думку през. Тафт вже кілька разів, а мали би они більшу вагу і значінє, як все те, що предложив коли сей практичний чоловік. Ся гадка не повинна лишитись без відгомону. Правительство з радостию повитало би би сего роду предлогу, при чім йшло би о підприємство так далеко ідучих в своїх наслїдках кроків, що потреба би було до сего санкциї парляменту. Бесїдник є тої думки, що парлямент сеї санкциї не відмовить.

Новий Йорк. (ТКБ). Після приватної депеші „N. Jork Herald a“ вибухла в Vera Cruz ворохобня. Одного Американця вбито, а 6 урядників полїциї ранено. З вязницї, якої браму розбито, втїкло 70 вязнїв. Воєнні кораблї що находять ся в портї і жовнїри маринарки помагають цивільним властям і військовим. В цїли охорони францускиx інтересів стоїть в портї фтанцуский воєнний корабель.

Загреб. (ТКБ) В хорвацкім соймі в продовженю адресової дискусиї заатакував пос Будисавлєвич остро правительство і барона Равха. Бесїдник відчитав кілька листів, які шеф загребскої полїциї написав до звісного шп она Настіча і до кількох дневникарів, бесїдник доказував, що шеф полїциї був управителем сеї дневникарскої акциї, яка довела згідно з інтенциями бана до процесу о зраду стану. Слова бесїдника викликали велике порушонє, іменно серед членів хлопского сторонництва. По промові шефа секциї Аранїцкого бан Томашіч звернув ся до сойму з просьбою, щоби посли не тратили часу на подібні дискусиї, але приступили до позитивної працї.

Петербург. (ТКБ). Державна рада рішила виключити зі свого складу усуненого ректора московского унїверситету Мануїлова.

Вильно. (ТКБ). Православний консистор постановив перевести православне богослуженє на литовску мову.

Париж. (ТКБ.) Рада мінїстрів ухвалила вислати 2 баталїони піхоти і віддїл артилєриї до Касаблянки для переведеня там порядку і позисканя полїциї для охорони зібраних племен. Рада приняла до відома заяву Мулєй Гафіда, який зобовязав ся сам починити ріжні кроки до укараня напастників замаху на францускиx офіцирів дня 14. сїчня.

Берлїн. (ТКБ). Комісия для справи конституциї Альзациї і Льотаринґії приняла перші два параґрафи, які предложило правительство.

Петербург. (ТКБ). „Пет. тел. Аґен.“ доносить з Пекіну під вчерашною датою: Росийский посол одержав там приказ доручити китайскому правительству ноту, що росийске правительство уважає китайску відповідь що до обмеженя поставленя консулятів за доказ неприхильного настрою Китаю, що противить ся духови істнуючих трактатів. Длятого росийске правительство взиває китайске правительство, щоби розважило наслїдки такого способу поступованя, яке без сумнїву допровадило би до неприязних відносин між Китаєм, а Росиєю.

Всячина.

— **В Люґдунї,** підчас послїдної виборчої борби лучив ся такий випадок: До виборчої урни стануло двох кандидатів, оден католик, звісний адвокат Валянсіо, другий масон бар. Марієтон. Сей останний хотячи побідити свого противника перед виборцями, звернув ся до него зі словами: »Ви, єзуїт, клєрикал, міг бим заложити ся, що маєте при собі шкаплїр!« — „Чомуж би нї“ відповів Валянсіо, »сейчас єго всїм покажу«. Станув на підвисшеню, відслонив груди і виймив шкаплїр. Єго гарна постава, смілі рухи заімпонували зібраним. Тому, коли звертаючи ся на право і лїво показував всїм шкаплїр, говорячи: „Чи всї добре видите?“ зібрані відповіли єму загальним одобренєм. „А тепер на вас черга“ кликав дальше Валянсіо, покажіть ленту, яку маєте на череві. На сї слова повстали нові оклики, а Марієтон станув змішаний як стовп. Наколи би всї католики так отверто, щиро і відважно висказували свої пересьвідченя, як адвокат Валянсіо, не посьмів би перший лїпший жидик ругати наші католицкі почуваня.

— **Католики в Болгариї, Македонії і Туреччинї.** В Болгариї є 35.000 католиків латиньского обряду, майже половина з них є болгарскої народности. Є они розділені на дві диецезиї: диец. Нікополїс Рущук (епископ о. Дугет) і апостольский вікарият в Софії (архіепископ о. Менїнї). Сьвящеників латиньского обряду є досить богато, річ незвичайна в наших часах, архіепископ був навіть приневолений замкнути диецезияльну семінарию на кілька лїт. Унїю із Римом пропаґують досить успішно місионарі греко-кат. обряду.

В Македонії є коло 10.000 католиків східного, грецкого обряду. Сьвящеників-туземцїв є коло 30, в більшій части жонатих. Місиї, католицкі школи і добродійні заведеня поручено француским Лазаристам і Сестрам Милосердя св. Вінкентия а Paulo.

В Туреччинї розвинено місийну справу більше, чим в Македонії. Католиків грецкого обряду є майже 6.000. На місийних стациях і в школах працюють оо. Асумпционїсти, Воскресенцї і Сестри Милосерия загребскої провінциї. Ту шалїє також схизматицка аґітация. Оо. Воскресенцї провадять школу в Одринї (Адриянополи), є їх лише 10, а по більшій части є се вже спрацьовані і терплячі старцї. а тому, ще не прибувають сьвіжі сили, їх хосенна праця не має гарних виглядів. Головною підпорою католицкої місиї в Туреччинї є оо. Асумпционїсти, Французи, що працюють тут вже від року 1863 і зуміли найбільше приблизити ся до тамошної людности і для того їх працї тїшать ся як найкрасшими плодами. Осередною точкою їх місиї є в Пльовдинї колеґія св. Августина, в якій кромі ґімназиї, засновано в сїм роцї висшу торговельну школу; є рівнож духовна семінария в селї Кара-Абач біля Одрина; всї професори сеї семінариї є східного обряду, а також є богато православних між учениками сеї семінариї і они власне по укінченю наук стають ся найревнїйшими воїнами Христа за сьвяту католицку віру.

— **Олїмпійскі ігрища в Штокгольмі.** Північні краї Швеция і Норвеґія звісні є з плеканя руханки і спортів. Що кілька лїт відбувають ся там великі руханкові пописи, звані олїмпійскими ігрищами. Сего року буде такий попис в Штокгольмі з отсею програмою: 1) Атлєтика від 6. до 15. липця. Тут належати муть; біг від 100 м до 5000 м, біг маратоньский на 42 км., біг з перешкодами 110 м, хід 10.000 м; всякого рода скоки на висоту і в даль з розбігом і без, крім сего скоки на тичцї. 2) Змаганя від 6. до 15. липця в стилї грецко-римскім. 3) Перегони наколесників 6. липця, дорога перегонів 320 км. 4) Копаний мяч від 29. червця до 5. липця. 5) Борбництво від 6. до 15. липця 6) Руханка від 5. до 15. липця. 7) Кінна їзда (речинець не означений). 8) Ситківка від 20. червця до 5. липця; поодинока гра панів, поодинока гра, пань, подвійна гра панів, подвійна гра мішана. 9) Новочасний пятибій від 9. до 13. липця. Борбництво, плаванє на 300 м, кінна їзда 3000 м, двобійне стрілянє на віддаль 20 м, біг з перешкодами на 3000 м. 10) Веслярство від 18. до 19. липця. 11) Плаванє від 6. до 15. липця 100, 404 і 1500 м, плаванє на грудях 200, 400 м, плаванє на плечах 100 м плаванє пань. 12) Стрілянє від 30. червця до 6. липця. 13) Плавництво від 20. до 22. липця. — Участь в ігрищах зголосили Австрия, Бельґія, Чехія, Данія, Єгипет, Нїмеччина, Анґлїя, Греция, Угорщина, Норвеґія, Росия і Зєдинені Держави півн. Америки.

— **Масони проти католицких студентів.** З Леодіюм звіщають, що прийшло там до великих буч. Студенти обходили 25-лїтє засновин свого союза і на се торжество прибули також студенти инших унїверситетів. Радикальні студенти по посьвяченю прапора ожидали їх перед церквою і кинули ся на них з палицями. Прийшло до бійки, в якій з обох сторін кільканайцятьох студентів тяжко поранено.

— **Утеча дефавданта.** Віденьска полїция доносить, шо з Відня утїк 31-лїтний Еміль Ярмулович, родом з Корнича в Галичинї, бугальтер при центральнім союзї австр. товариств споживних, спроневіривши 10.000 К.

— **Всеславяньский здвиг сокільский** відбуде ся в днях 14. і 15. серпня с. р. в Загребі.

— **З царства тьми.** Член рос. думи Малиновский, читав недавно на тему: „Сибір і питанє культури“. Він дорікав Росиї, що она не сповнила свого обовязку зглядом Сибіру. Культурного стану не піднесено, край біднїє, дороги, суд, адмінїстрация, все в занепадї. На цїлий величезний край є всего 30 учебних заведень і коли в петербурскій ґубернії на одного грамотного припадає 30 неграмотних, в Сибіри число неграмотних від 37 до 3 8 на одного грамотного. В заключеню Малиновский критикував записку Столипіна і Кривошеїна о кольонїзациї і переселеньскім руху. Проби коло кольонїзациї при безправствах і невіжестві переселенцїв роблять питанє селяньске в Сибіри ще острійшим як в Росиї.

— **Доповняючі вибори в Чехах.** В мійскім окрузї Варнсдорф в Чехах відбули ся онодї вибори до парляменту на місце помершого нїмецко-поступового посла Перґельта. Вільнодумний нїмецкий кандидат др. Лянґенган одержав 3 760 голосів, социялїст (жид) Карпелєс 4.126, християньско-суспільний др. Єжабек 965 голосів. При тїснїйших виборах, до яких мусить прийти, вийде безперечно вільнодумний кандидат, бо на него дадуть голоси і християньскі суспільники виходячи із того становища, що волють голосувати на пів жида, чим на цїлого пейсача.

В тім самим дни вибирав сїльский округ Гартманїц в Чехах посла до парляменту. Опорожнив там мандат Ґреслєр, який помер. Вибори дали ось такий вислїд: аґрарець Павлїк 2.740, социялїст Вебер 4.000, християньский суспільник 2.121. Прийде до тїснїйшого вибору. Християньскі суспільники дадуть свої голоси на аґрария, щоби не допустити социялїста до парляменту. При сих обох виборах число християньско-суспільних голосів сильно зросло, бо треба тямити, що Чехи були доси сильною твердинею лїбералїзму. Тепер вільнодумні без християньских суспільників не здобули би в Чехах майже нї одного мандату!

— **Вигляди на горяче лїто.** Управитель метеорольоґічного заведеня в Циріху др. Маврер, висловлював сими днями свої погляди на ймовірний стан температури сеї весни і лїта. Зазначив передовсїм як дуже інтересне, а притім цїкаве явище, що місяцї весни і лїта в останних пятьох лїтах від 1906. до 1910. показували що раз більше обниженє тепла послїдовно з року на рік. Замітна була рівночасно низька середна температура в поодиноких місяцях від цьвітня до липця, яка обнижила ся до двох-трох степенїв зимна. Майже таке саме явище, але ще яскравійше, ма-

ли ми в холодних роках 1886—1890, а ще більше подібне в роках 1836 до 1845 Та опісля показувало ся — а можна се заключати із певних температурних записок — що після зимних екстремів температури в певнім часї наступали все горячі периоди. Др. Маврер каже що можна сподївати ся в найкоротшім часї горячої весни та лїта. Доживемо — побачимо.

— **Чотири місяцї невинно в слїдчій вязницї.** Якась Ізабеля Лянцетова у Віднї спровадила собі 15. листопада м, р. зі Львова до служби Русинку Олену Смеречуківну, яка служила ту Г. Апфельбавмової. В кілька день опісля обвинила Льнцетова Смеречуківну о крадіж дорогоцїнностий вартости 173 К; при ревізиї куферка найдено у Смеречуківної дамский плащ і дещо дитинячого біля, що ще більше побільшило підозрінє. При розправі 18. сїчня подала Лянцетова крім того, що вичитала в львівских часописях, немовто Смеречуківна утекла від Апфельбавмової і украла в неї плащ та дитинячу ґардеробу. Розправу відрочено і заряджено переслуханє Апфельбавмової у Львові. Однак ся послїдна зізнала, що Смеречуківна відійшла від неї, вимовивши перед тим в належнім часї дальшу службу, що сей плащ продала їй мамка Апфельбавмової, а дитинне білє полишило ся по померлій дитинї Смеречуківної. Онодї відбула ся у Віднї друга розправа проти Смеречуківної, після якої увільнено єї. Так просидїла невинна людина майже чотири місяцї в слїдчій вязницї.

— **Ворохобня в Мексику.** Із середущої Америки приходять що раз то трівожнїйші вісти. З одної сторони мексиканьске правительство, підпомагане Зєдиненими північно-американьскими Державами, з другої сторони мексиканьскі революционїсти лагодять ся до боротьби. Революционїстам ходить о поваленє „диктатури“ предсїдника републики Порфіра Діяца, який свою власть держить вже від 1884. року, немов коронований монарх, і зумів сильною рукою придавити внутрішні заворушеня. Бунт розпочали Індияни в станї Юкатан, а за ними пішли й вічно невдоволені революцийні партиї, що бажали би в огнї революциї печи свої каштани... Північно-американьскі Держави виложили багато свого гроша і працї для промислового, торговельного і культурного піднесеня Мексику, тому не можуть спокійно приглядати ся ворохобнї, змобілїзували свою армію і чекають в поготові. Який буде вислїд крівавої траґедиї на американьских землях, годї поки що сказати. Однак найпевнїйше оружна сила держав здавить революционерів в потоках крови і з сеї міжамериканьскої суперечки нїхто не буде мати хісна крім Японії, яка по найновійшим звісткам мачає свої пальцї в братоубійчій боротьбі.

— **Боротьба із чумою.** „Новое Время“ печатає „Враженя очевидця“ про російских санїтарів в Харбінї, що сповняють службу підчас пошести чуми. „При вербованю санїтариів — пише сей очевидець після звичаю, руководжено ся засадою щоби більше, а дешевше. На міских санїтариів записували ся апаші, для яких пенсия була найденим скарбом, уживаним на горівку. Пили цїлими ведрами. Видумали ориґінальний закон: кождий новий санїтарий, щоби доказати, що не боїть ся, мусить поцїлувати зачумленого трупа! До умираючого на чуму санїтария приходив инший, здоровий ще: „Всьо одно, умреш, не маєш нїкого, запиши менї в завіщаню гроші.“ „Най тя чорти беруть“. „Дорогий друже!“ слїдують обнятя і поцїлуї. При такій обережности померло 40 санїтариів. Лїкарі рішили остаточно брати до сеї служби Китайцїв. Привчені до чистоти і асептики, Китайцї точно виповняють порученє лїкарів, які з них дуже вдоволені“.

— **Нова мода.** Парискі кравцї і кравчихи видумують що року одїж нового крою і вигляду. Одїж зміняє ся кождого року що до ширини, довготи, краски і цїни, а людоньки, щоби „показати ся“ що они поступові, йдуть слїпо за париською модою без огляду, чи та мода гарна, чи нї, чи практична чи нї. В останних роках прим. жіночі капелюхи париської моди перейшли всякі етапи: від горняткового вигляду, аж до величини копицї хабазя або піря. Сего року парискі кравчихи переступили межі дотеперішного жіночого строю і замість переіначувати крій спідницї, хочуть одягати жінки в холошнї. Є се широкі шаравари на взір уживаних жінками у деяких номадів. Перші того рода строї появили ся перед місяцем на улицях Парижа і викликували збіговище. Також по деяких містах в Австриї, як у Віднї, Празї, Градци і в Бернї роблено їм реклями. Загал поставив ся супроти сеї моди ворожо, так що аж полїция мусїла виступити в обороні напастованих на улицї шараварничок. У Львові показувала ся на улицї також якась „дама“ через кілька днїв в шараварах, але висьміяна дала спокій. Лише на склепових виставах можна тепер у Львові оглядати ті фантастичні видумки кравецких мозків.

— **Про Толстоя.** Спори, які розгорілись були в семї Толстого, після найновійших вістий, полагоджено при помочи великого любимця дому ґр. Толстих і приятеля Черткова, президента московского суду Давідова. На єго вирок в справі родинних претенсий і в справі письменьскої спадщини по ґр. Толстім згодили ся добровільно всї члени родини. Недавно мав Давідов інтересний відчит про Толстого; між иншим оповідав, що він дав Толстому материял до єго драми „Жиючий труп“, яку будуть небавком виставляти в цїлій Европі. Іменно Давідов оповів Толстому оден цїкавий епізод із судового процесу, який і став ся товчком до написаня сеї драми. Та в дни, коли драма мала виставляти ся в московскім театрі, прийшов до Толстого чоловік, що безуслівно хотів лично з ним побачити ся. Толстой вволив єго просьбі і підчас розмови довідав ся, що сей чоловік є власне героєм єго „жиючого трупа“; над недолею свого „героя“ до слїз розжалобив ся, обіцяв не виставляти драми аж до єго смерти, а крім того вистарав ся єму о занятє. Перед кількома роками герой „Жиючого трупа“ став ся дїйсним трупом і вже нема найменшої причини зволїкати з виставлюванєм Толстоївского архітвору.

— **Голодівка в Царицинї.** Велике російске село Царицин просило свого архієрея, щоби забрав із него батюшку Геліодора, звісного в цїлій Росиї розпусника і пяницю, але за те визначного члена „Союза русскаго народа“. Архієрей відмовив просьбі, отже всї парохіяни рішили устроїти голодівку разом з Геліодором в церкві, в якій позамикали ся. Архієрей поїхав з полїциєю робити порядок до Царицина.

— **Борба бацилїв.** На лїкарскій виставі в „Герт-культураль Галь“ в Льондонї, були присутні гостї сьвідками борби бацилїв. В великій скляній посудинї наповненій молоком жило спокійно кілька мілїонів бацилїв тифу. Коли отворено посудину і вкинено до внутра армію, зложену з 10 мілїонів зголоднїлих і диких животин, яких учені називають »бацилї Мая«, в посудинї розпочала ся завзята борба. Бацилї тифу боронили ся з шаленою відвагою, однак не могли дорівнати сильнїйшому противникови. Молоко закаламутило ся, спінило ся, почало шуміти, аж вкінци піна вибігла поза береги посудини. Завзяті бацилї не лишень нищили заразки тифу, але також з нечуваною швидкостю розмножували ся. В короткім часї стали побідниками, а мікроскопові дослїди не виказали присутности ані одного живого бациля тифу. — Досьвід виконано на то, щоби наглядно доказати, як великий хосен можуть мати для чоловіка „бацилї Мая“. Професор Мечнїков, управитель інституту Пастера в Парижи, доказав перший що сї бацилї є природним асептичним середником для людского орґанїзму та що убивають численні шкідливі заразки, іменно в жолудку і в кишках і що завдяки їм можна лїчити численні хороби. Тим дасть ся пояснити ся обставина, що в Болгариї подибує ся богато старих і здорових людий. Народним напитком Болгарів є т, зв. „юґурот“ який містить значну скількість згаданих бацилїв.

— **Завіщанє дивачки.** В заведеню для хорих в Градци померла 69-лїтна панна Мария Мандль. Померша мешкала від 15 лїт в неопаленій комірцї на піддашу, живлячи ся лиш зупою і молоком, які посилали їй добродїйні люди. Чуючи ся близько смерти, велїла она перед кількома днями прикликати нотара, якому передала щадничі книжочки, льоси і цїнні папери в загальній сумі чверть мілїона корон. Спонукана нотарем ґенеральним спадкоємцем установила она пробуваючого в Фльорідсдорфі свого сестрінка, начального бухгальтера одної фабрики. Крім сего поробила леґати на добродїйні цїли в загальній сумі 150.000 К,

Вісти торговельні і промислові.

Тижневий звіт Торговельної і промислової палати

про цїни збіжа і продуктів у Львові від 27. лютого до 5. марця 1911.

	за 50 клґ.
Пшениця	10.80—11·20 К
Жито	7·10— 7·40 К
Ячмінь броварняний	8·20— 9·50 К
Ячмінь на пашу	7·60— 8·00 К
Овес	8·00— 8·40 К
Кукурудза	0·00—00·00 К
Гречка	6·60— 6·90 К
Горох до вареня	11·50—13·00 К
Горох на пашу	0·00—10·00 К
Бобик	8·30— 8·50 К
Конюшина червона	76·00—84·00 К
Конюшина біла	107·00—118·00 К
Конюшина шведска	70·00—80·00 К
Тимотка	40·00—45·00 К
Ріпак зимовий	13·00—13·30 К
Насїнє конопл.	00·00—00·00 К
Хміль старий	105·00—120·00 К
Хміль новий	00·00—0·00 К

Основи перспективи з 95 рисунками долученими до тексту, укладу *Михайла Коця*, накладом Р. Т. П. Сей підручник є потрібний для всїх, що учать ся рисувати і малювати з природи. Набути можна по цїнї за брош. 2 К 10 с а за опр. 2 К 40 с, в книгарни Товаім. Шевченка і в Р. Тов. Пед. а також у автора у Львові, ул, Солодова 1.

Асекуруйте своє майно від огню

в „Днїстрі“!

Кождий Русин повинен асекуровати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страти, бо достаток одиницї то добробит цїлого народу.

Кождий Русин повинен асекуровати ся тільки в рускім товаристві взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Нема жадного иншого руского товариства асекурацийного, тільки один

„ДНІСТЕР“

„ДНЇСТЕР“ рахує найдешевші оплати заобезпеченя **селяньских будинків.**

„ДНЇСТЕР“ звертає кождорічний **чистий зиск** своїм членам; на рік 1911 виносить зворот 10%.

„ДНЇСТЕР“ оцїнює та виплачує шкоди по огни скоро і ретельно, а до комісиї запрошує все двох господарів на оцїнителїв.

„ДНЇСТЕР“ дає підмоги **руским школам і бурсам**, де виховують ся селяньскі дїти.

Люди асекуровані в „ДНЇСТРІ“ можуть дістати позичку у всїх великих Банках і в Товаристві взаїмного кредиту „Днїстер“.

Власні фонди „Днїстра“ виносять з кінцем 1910 року 3.052.250 корон.

„ДНЇСТЕР“ приймає обезпеченя на житє у всїх догідних комбінациях (на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти).

В „ДНЇСТРІ“ можна обезпечати від крадежи з вломом движимости всякого рода, а товариства кредитові готівку, цїнні папери і векслї за дешевою оплатою премії.

Адреса „Днїстра“: Товариство взаїмних обезпечень „Днїстер“ у Львові, у власнім домі ул. Руска ч. 20.

Др. Богдан Барвіньский:

Зїзд галицкого князя Данила з угорским королем Белею IV. в Прешбурзї 1250 р. Історично-критична аналїза. Львів 1901. 16⁰ ст. 18. — Цїна 10 сот.

Прешбурский зїзд в справі спадщини по Бабенберґах. (Причинок до історії великого австрийского безкоролївя). Львів 1903. 8⁰ ст. 27.— Цїна 30 с.

Жиґимонт Кейстутович, великий князь Литовско-руский. Історична моноґрафія. Жовква 1905 8⁰ ст. XIV+170. -- Цїна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8⁰ ст. 28. — Цїна 50 с.

Bogurodzicza dzewicza а історичні висновки д-ра Щурата. (В інтересї історичної правди). Львів 1906. мала 8⁰ ст. 41. — Цїна 20 с.

Історичні причинки. Розвідки, замітки і материяли до історії України-Руси. І. Жовква 1908 мал. 8⁰ ст. 170. — Цїна 2 К.

Історичні причинки і т. д. II. Львів 1909. мал. 8⁰ ст. X+94. — Цїна 1 К 50 с.

Історичний розвій імени українсько-руского народу. Львів 1909, мал. 8⁰ ст. 41. — Цїна 40 с.

Дістати можна в книгарнї Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Ол. Барвіньский, Історичний огляд засновин Народного Дому у Львові (наоснові жерел). — Цїна 80 сотиків.

Ол. Барвіньский, З останних десятилїть XIX віку. — Цїна 40 сот.

W sprawie uniwersytetu lwowskiego listy Edw. Gniewosza, szefa sencyjnego ministerstwa wyznań i ośw. do Alexandra Barwińskiego — Цїна 10 сот.

Гомерова Одиссея, переклад Нїщиньского Байди). Ч. І і II. — Цїна 4 К 40 с.

Метаморфози Овидия, переклад Сердешного. — Цїна 1 К.

Григорій С. Сковорода. — Цїна 30 с.

Кониський, Непримирена. — 40 с.

Кулїш, Дон Жуан Байрона. — 40 с.

Антін Головатий, Уманця. — 30 с.

Шевченко, Наймичка, повість. — 60 с.

„ Княгиня „ 30.

Можна дістати через адмінїстрацию „Руслана“ або в книгарнї Н. Тов. ім. Шевченка.

Проф. Ратміров. повість Мордовця. — 40 с.

Оржешко, Великий, новеля. — 50 с.

Иов, переспів П. Ратая. — 1 К.

І. Шевченко яко „атеїст“ та поет „ненависти“. II. Безіменні „герої“ і їх кертична робота. (Дві відповіди клеветникам Шевченка). Львів 1910. мал. 8⁰ ст. 16. — Цїна 10 с.

П. Т. Цитристи!

Вже вийшла полька мазурка

„На филях Прута“

укладу

Зенона Кириловича

дістанете її в книгарни тов. ім. Шевченка у Львові і у автора в Коломиї по 1 кор. за примірник.

Крім того появилось до тепер:

„Між своїми“, потпуррі з руских пісень по 2 К.

„Пестїйка“, полька фран. по 1 К.

Всї три твори були друковані і нагороджені через Тов. муз. „Echo vom Gebirge „Wiener-ZitherZeitung“.

Хто купує у автора всї три примірникиі разом, дістає 25% опусту, т. є місто 4 К платить лише 3 К (3—3)

ДО АМЕРИКИ КАНАДИ

найлїпше перевозить

Лінія Кунарда

у ЛЬВОВІ ул. Городецка **99.**

Цїна переправи кораблем 180 корон.

Уважайте на ч. 99.

ВІДЇЗД З ПОРТІВ В ТРИЄСТЇ:

Паннонія дня 15. марця 1911.

Карпатія, дня 25. марця 1911.

Ильтонія, дня 11. цьвітня.

З ЛЇВЕРПОЛЮ:

Найбільші і найвеличавійші пароходи на сьвітї:

Люзітанія, дня: 8|4, 29|4, 20|5, 10|6, 8|7 1911.

Мавританія: дня 25|3, 22|4, 13|5, 3|6, 24|6, 22|7 1911. 122(31—?)

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	50·10
Кракова	7·27	10·10	1·15 Б	**8·40**	**30·2**
Тарнова	—	—	1·05	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	**2·05**	5·53	9·30
Черновець	—	—	—	**6·35**	**12.20**
Станиславова	5·45	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.21	—	—	—
Ходорова	5·15 Г				
Стрия	7·28	11·45	4·25	**7·41**	11·02
Самбора	8·00	9·58	2·00	—	9·00
Рави рускої	7·32	12·00	—	8·00	—
Яворова	8·15	—	5·00	—	—
Підгаєць	—	11·15	—	—	
Винник		—			12·10
Янова	8·15	1·10 К	5·00	9·26 К	10·07К
Любіня	8·00	9·38	2·00	9·00	11·40Р
На Підзамче з:					
Підволочиск	7·01	11·40	**2·00**	5·17	10·13
Бродів	7·01	—	**2·00**	5·17	10·12
Підгаєць	—	10·54	—	9·44	—
Винник	7·26	—	—	6·29	11.55А
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10·33	—	9·28	—
Винник	7·10		—	6·13	11·39А

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·55	**8·25**	**3·15**	**6·55**	11.15
Кракова	6·04	8.40	3·55	7·45	**12·40**
Кракова	—	—	**2·45**	6·04	—
Мшани	—	—	3·30	5·41	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	8·10	11.10
Черновець	6·10	9·35	—	—	10·35
Черновець	—	**9·10**	**2·23**	—	**2·59**
Станиславова	—	—	2·52	—	—
Коломиї	—	—	—	5·59	—
Ходорова	—	—	—	8·23 В	—
Стрия	7·30	10·15	1·45	6·50	11·25
Самбора	6·00	9·05	3·40	—	10·40
Рави рускої	7·34		2·30	7·10	—
Яворова	8·20		—	6·30	
Брухович	6·13	7·34		7·10	
Підгаєць	5·58			6·16	
З Підзамча о:					11·32
Підволочиск	6·35	11·00	**2·31**	8·33	—
Бродів	6·35	11·00	**2·31**	8·33	—
Підгаєць	6·12		—	6·30	11·35А
Винник			1·30		
З Личакова до:					
Підгаєць	6·31			6·50	
Винник			1·49		10·54

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в недїлї.

А = лише в середи і суботи. — В = в день перед кождою недїлею і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кождій недїлї і сьвят обох обряді

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.